

RWS BEDRIJFSVERTROUWELIJK

Handleiding BPKV

Een stappenplan voor projectteams en inkopers

Uitgegeven door	Inkoopcentrum GWW (ICG) Wim Bossink en Leon Laureij
Datum	November 2020
Status	Definitief
Versienummer	1.1

Versiebeheer

1.0	Januari 2020	Geheel herziene Handleiding BPKV
1.1	November 2020	Tekstuele aanpassingen ter verduidelijking

Inhoud

Inleiding 5

- Toepassing en achtergrond 4
- Conformiteit met beleid en regelgeving 5

1 BPKV inrichtingsfase 6

- 1.1 *Stap 1: BPKV afstemmen op het project* 6
 - 1.1.1 BPKV voorzien in het projectplan 6
 - 1.1.2 BPKV verder uitwerken in het inkoopplan 6
 - 1.1.2.1 Prestatiecriteria 6
 - 1.1.2.2 Kwaliteitscriteria 7
- 1.2 *Stap 2: BPKV inrichten voor marktbenadering* 7
 - 1.2.1 BPKV criteria opstellen 7
 - 1.2.2 BPKV aandachtspunten (standaard) overnemen 8
 - 1.2.3 BPKV doelstellingen opstellen 9
 - 1.2.4 BPKV waarde aan de criteria toekennen (waardebepaling) 10
 - 1.2.4.1 Inschatten maximale kwaliteitswaarde en waarde per prestatie-eenheid 10
 - 1.2.4.2 Simulatie met fictieve inschrijvingen 11
 - 1.2.4.3 Overweging eventuele *knock-out(s)* 12
 - 1.2.5 BPKV communiceren en toelichten 12

2 BPKV aanbestedingsfase 14

- 2.1 *Stap 1: Beoordelingscommissie voorbereiden* 14
 - 2.1.1 Bepalen inzet en samenstelling van de beoordelingscommissie 14
 - 2.1.2 Beheersen van de beoordelingssystematiek 14
- 2.2 *Stap 2: Individueel beoordelen* 15
 - 2.2.1 Inschrijving analyseren per BPKV criterium 15
 - 2.2.2 Inschrijving waarderen per BPKV criterium 15
 - 2.2.3 Inschrijving scores per BPKV criterium 15
- 2.3 *Stap 3: In consensus beoordelen en motiveren* 16
- 2.4 *Stap 4: Gunnen* 16
 - 2.4.1 Resultaten van de beoordeling vaststellen 16
 - 2.4.2 Gunningsbeslissingsbrieven opstellen 16
 - 2.4.3 Beoordeling evalueren 16
 - 2.4.4 Gunningsadvies en gunningsbeslissingsbrieven formaliseren 16
 - 2.4.5 Gunningsadvies vaststellen en communiceren 16
 - 2.4.6 Gunningsbeslissing toelichten 17
 - 2.4.7 Voorbereiden overdracht van aanbesteding naar uitvoering 17
 - 2.4.8 Overeenkomst ondertekenen 17

3 BPKV uitvoeringsfase 18

- 3.1 *Reguliere borging van BPKV tijdens de uitvoeringsfase* 18
 - 3.1.1 BPKV borgen tijdens de aanvangsperiode van de uitvoeringsfase 18
 - 3.1.2 BPKV borgen in de contractbeheersstrategie 18
- 3.2 *BPKV borgen bij feitelijk niet gerealiseerde BPKV meerwaarde* 20
 - 3.2.1 Opdrachtnemer in kennis stellen van de negatieve bevinding 20

- 3.2.2 Opdrachtnemer een tekortkoming opleggen 20
- 3.2.3 Opdrachtnemer in gebreke stellen 21
- 3.2.4 Opdrachtnemer een BPKV sanctie opleggen 22

3.3 *Hoogte BPKV sanctie bepalen 23*

- 3.3.1 BPKV sanctie bij een getroffen prestatie criterium 23
 - 3.3.1.1 Gerealiseerde BPKV meerwaarde bepalen bij prestatie criterium 23
 - 3.3.1.2 Hoogte BPKV sanctie berekenen bij prestatie criterium 23
- 3.3.2 BPKV sanctie bij een getroffen kwaliteits criterium 23
 - 3.3.2.1 Beoordelingscommissie opnieuw samenstellen 23
 - 3.3.2.2 Gerealiseerde BPKV meerwaarde beoordelen bij kwaliteits criterium 24
 - 3.3.2.3 Hoogte BPKV sanctie berekenen bij kwaliteits criterium 24

3.4 *Evaluatie van BPKV bij de project evaluatie 25*

Inleiding

Dit document is een handleiding voor het toepassen van het gunningscriterium Economisch Meest Voordelige Inschrijving met de Beste Prijs-Kwaliteit Verhouding (EMVI-BPKV) in de praktijk bij Rijkswaterstaat (hierna te noemen RWS).

Toepassing en achtergrond

Tot de doelgroep van dit document behoren alle RWS-medewerkers (of daarvoor ingehuurde/'ingekochte' personen) die betrokken zijn bij het opstellen van de BPKV, de beoordeling van de inschrijvingen en/of de uitvoering van een project waar BPKV meerwaarde is aangeboden. In eerste instantie is het document geschreven voor inkopers, die hun bij BPKV betrokken collega's kunnen uitnodigen om ook bepaalde hoofdstukken of paragrafen eruit te lezen.

Dit document is de meest recente versie van een reeks RWS-handleidingen voor gunnen op (monetaire) waarde die gestart werd in 2006, en maakt onderdeel uit van de Werkwijzer Aanleg en Onderhoud. Het vervangt de "Handleiding BPKV 2017". De opzet is enigszins gewijzigd omdat deze handleiding het chronologische stappenplan beschrijft van het opstellen, beoordelen en terugkoppelen van BPKV-criteria.

De bijlagen te gebruiken bij BPKV zijn niet langer bij de handleiding gevoegd; deze zijn te vinden op de intranetpagina "[BPKV](#)". Omdat deze bijlagen tussentijds verbeterd kunnen worden, is het aan te raden altijd genoemde pagina te bezoeken voor de laatste versie. Zie onderaan deze pagina een overzicht van de betreffende bijlagen.

Omdat het beoordelen nu plaatsvindt met behulp van de argumentatiesystematiek (*Beoordelen met M.A.R.K.*—Meerkleurig Argumentatief Referentiekader), is er voor de personen die betrokken zijn bij het beoordelingsproces een aanvullende handleiding: *Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen* (eveneens te vinden op de intranetpagina "[BPKV](#)"). Laatstgenoemd document is een stapsgewijze handleiding voor het beoordelingsproces.

De processen en methodes beschreven in de *Handleiding BPKV* en in de *Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen* zijn standaard voor alle GWW aanbestedingen alsmede aan GWW gerelateerde aanbestedingen van RWS (GWW gerelateerd zijn alle aanbestedingen die plaatsvinden ten behoeve van GWW-projecten, met inbegrip van alle leveringen en diensten die worden ingekocht om een GWW-project te faciliteren). Hiervan kan alleen afgeweken worden op basis van mandaatadvies van ICG.

Bijlage (zie "BPKV" op intranet)	Omschrijving	Toepassing beschreven in
<i>Tabel BPKV criteria</i>	Tabel voor het invullen van de BPKV criteria, mogelijke sub-criteria, aandachtspunten en doelstellingen	<i>Handleiding BPKV:</i> 1.2.1 1.2.3 1.2.5 2.2.2
<i>Rekenblad BPKV</i>	Rekenblad voor het berekenen van de toe te kennen maximale	<i>Handleiding BPKV:</i> 1.2.4

	kwaliteitswaarde per (sub-) criterium	1.2.5
<i>BPKV digitaal model</i>	Spreadsheet ingericht om een simulatie uit te voeren van de vast te stellen maximale kwaliteitswaarden per BPKV criterium	<i>Handleiding BPKV: 1.2.4.2</i>
<i>Trainingsmaterialen t.b.v. Beoordelen met M.A.R.K. (verwijzing naar P:\rws\BPKV)</i>	Materialen (incl. een Webinar opname en oefencasussen) ter ondersteuning van het oefenen met de beoordelingssystematiek	<i>Handleiding BPKV: 2.1.2 Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen</i>
<i>Beoordelingsformulier (Excel)</i>	Formulier in te vullen door de beoordelaars bij het beoordelen van de kwalitatieve documenten	<i>Handleiding BPKV: 2.2.2 2.2.3 Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen</i>
<i>Motivering Beoordeling voor Inschrijver</i>	Format voor de beoordelingscommissie en inkoper om te gebruiken bij het opstellen van de motiveringen voor de scores per kwalitatief document/BPKV criterium	<i>Handleiding BPKV: 2.4.2 Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen</i>
<i>Checklist toelichtende gesprekken</i>	Checklist van zaken om rekening mee te houden bij het voeren van toelichtende gesprekken met inschrijvers, over de beoordeling van hun inschrijving	<i>Handleiding BPKV: 2.4.6</i>

Conformiteit met beleid en regelgeving

Deze handleiding is volledig in lijn met de Aanbestedingswet, het Aanbestedingsbesluit, de meest recente versie van de Gids Proportionaliteit en het Aanbesteding Reglement Werken.

De BPKV-werkwijze is binnen RWS vastgelegd in een door het bestuur RWS vastgesteld EMVI-kader. Aangezien BPKV in de nieuwe terminologie een uitwerking is van het begrip "EMVI", dient waar in het kader gesproken wordt over "EMVI" in plaats daarvan "BPKV" gelezen te worden. Het kader is vastgesteld op 23 april 2010 en opgenomen in de Werkwijzer Aanleg en Onderhoud. Dit betreft de wijze van toepassen van BPKV in de RWS aanbestedingen voor zowel werken als aan werken gerelateerde leveringen en diensten.

1 BPKV inrichtingsfase

1.1 Stap 1: BPKV afstemmen op het project

BPKV dient vanaf het begin van het project project-specifiek te worden toegepast om effectief te kunnen zijn. Daarom bestaat stap 1 bij het inrichten van de BPKV uit de volgende acties:

1. BPKV voorzien in het projectplan
2. BPKV verder uitwerken in het inkoopplan
3. Soort(en) BPKV criteria definitief vaststellen

1.1.1 BPKV voorzien in het projectplan

Het projectteam bepaalt middels één of meer *risico- en meerwaardesessies*, en in samenspraak met de opdrachtgever, waarop het project intern gestuurd moet worden. Deze sturing kan worden gebaseerd op:

- Projectdoelstellingen
- Kansen en uitdagingen
- De grootste risico's voor het project

Het team maakt in het projectplan een inschatting welke van deze elementen zich lenen voor BPKV.

Indien wordt gewerkt met een Project Opdracht Formulier (POF) vanuit de regio, is het aan te bevelen dat in de POF wordt aangegeven waarop gestuurd moet worden, waarna het projectteam, ter voorbereiding op het inkoopplan, een inschatting maakt welke elementen uit de POF (soortgelijk als bovengenoemde elementen) zich lenen voor BPKV.

1.1.2 BPKV verder uitwerken in het inkoopplan

Het projectteam werkt onder begeleiding van de inkoper de toepassing van BPKV verder uit zoals voorzien in het projectplan. Dit betekent dat zij een voorstel doet welke BPKV criteria¹ toegepast zouden kunnen worden en met welke doelen. Hierbij kiezen zij uit de twee verschillende soorten BPKV criteria:

- 1) Prestatiecriteria
- 2) Kwaliteitscriteria

1.1.2.1 Prestatiecriteria

Een prestatie criterium heeft als kenmerk dat de beschreven kwaliteit in de inschrijving direct langs een meetlat is te kwantificeren in de vorm van een prestatie-eenheid. De kwaliteitswaarde blijkt direct (kwantitatief) door de opgave van de inschrijver in zijn inschrijving. Daarbij hoeft geen kwaliteitsbeoordeling plaats te vinden. Aan een prestatie-eenheid wordt door de aanbesteder een prestatie-eenheidswaarde toegekend. De kwaliteitswaarde is te bepalen door het aantal aangeboden prestatie-eenheden te vermenigvuldigen met de bijbehorende prestatie-eenheidswaarde.

Voorbeelden prestatiecriteria

Eerder beschikbaar (tijdseenheid); langere levensduur (tijdseenheid); meer functionaliteit (functie-eenheid), geringer aantal nachtafsluitingen (aantal-eenheid).

¹ BPKV criteria zijn wat anders dan gunningscriteria of selectiecriteria. Zie paragraaf 1.2 voor een uitleg over BPKV criteria.

Ook de CO2-Prestatieladder is een prestatie criterium, omdat bij elk prestatieniveau een vaste waardering hoort (zonder dat daar tijdens de aanbesteding een beoordeling aan te pas komt).

1.1.2.2 Kwaliteitscriteria

Een kwaliteitscriterium heeft het kenmerk dat, in tegenstelling tot een prestatie criterium, de beschreven kwaliteit in de inschrijving niet langs een meetlat kan worden gekwantificeerd. Er is dus eerst een beoordeling nodig op basis van vakmanschap. Deze beoordeling levert een beoordelingscijfer op, welke vervolgens de grondslag is voor de meerwaarde.

Voorbeelden kwaliteitscriteria

Risicobeheersing; vermindering omgevingshinder; circulariteit; extra functionaliteit; esthetica/vormgeving.

Het projectteam stemt de keuze voor de soort(en) BPKV criteria en bijbehorende doelen af met de opdrachtgever. De inkoper neemt het op in het inkoopplan.

1.2 Stap 2: BPKV inrichten voor marktbenadering

Om gegadigden, inschrijvers en beoordelaars te kunnen faciliteren in de aanbesteding, geeft stap 2 door middel van de volgende acties invulling vanuit BPKV aan de marktbenadering:

1. BPKV criteria opstellen
2. BPKV aandachtspunten (standaard) overnemen
3. BPKV doelstellingen opstellen
4. BPKV waarde aan de criteria toekennen (waardebepaling)
5. BPKV communiceren en toelichten

Deze vijf acties van stap 2 van de inrichtingsfase worden onderstaand één voor één toegelicht. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten relevant:

- *BPKV criteria* zijn de thema's waarop elementen van een inschrijving gemeten (bij prestatiecriteria), dan wel beoordeeld (bij kwaliteitscriteria) zullen worden;
- *BPKV aandachtspunten* geven de focus aan, die beoordelaars zullen toepassen in het beoordelen van de BPKV criteria die als kwaliteitscriteria zijn uitgewerkt;
- *BPKV doelstellingen* zijn de doelstellingen die de opdrachtgever/aanbesteder heeft per BPKV criterium, dus wat de opdrachtgever/aanbesteder met het criterium wil bereiken in het project;
- *BPKV waardebepaling* betreft het bepalen van de waarde die aan de verschillende BPKV-criteria wordt toegekend, op basis waarvan de kwaliteitswaarde van de inschrijvingen berekend gaat worden bij de beoordeling.

1.2.1 BPKV criteria opstellen

Het projectteam (aangevuld met de beoordelaars²) stelt onder begeleiding van de inkoper de BPKV criteria op in de *Tabel BPKV criteria* (zie intranetpagina "[BPKV](#)"). Een BPKV criterium dient te voldoen aan de volgende kenmerken:

- Het is realistisch;
- Vertegenwoordigt een waarde;

² Raadpleeg Hoofdstuk 2 van deze handleiding voor de samenstelling van de beoordelingscommissie.

- Betreft niet de onderneming van de inschrijver³ maar de inhoud van de inschrijving;
- Is gerelateerd aan de projectdoelstellingen, belangrijkste kansen, uitdagingen en/of risico's van het project;
 - **(LET OP!)** Het is dus geen *copy-paste* criterium van andere projecten;
- Representeert de belangen van de opdrachtgever;
- Is niet onontbeerlijk voor het project;
 - **(LET OP!)** de criteria betreffen dus *nice to have's*; alle *must have's* moeten worden geregeld in het programma van eisen;
- Mag geen betrekking hebben op veiligheid;
 - **(LET OP!)** Veiligheid is niet geschikt om als BPKV-criterium te gebruiken omdat veiligheid nimmer uitwisselbaar kan zijn tegen andere waarden. Veiligheid is een *must have*. Daarom moet veiligheid op een andere wijze geborgd worden (in de vraagspecificatie en niet in BPKV);
- Eenvoudig te begrijpen voor inschrijvers;
- Stimuleert competitie;
- Geeft expliciet richting voor inschrijvers en beoordelaars;
- Is ook in de uitvoering te zien en te borgen met systeemgerichte contractbeheersing;⁴
- *Less is more*: Hoe meer BPKV (sub-)criteria, hoe minder focus en onderscheidend vermogen de marktpartijen hebben bij het opstellen van hun inschrijvingen, en hoe groter zowel de inschrijvingsinspanning voor de markt als de beoordelingsinspanning voor het projectteam. Het maximum aan BPKV criteria is 3. Per BPKV criterium mag een maximum van 3 subcriteria worden gedefinieerd, mits deze een samenhangend geheel vormen onder het betreffende BPKV criterium. Desalniettemin is het onwenselijk om 3 criteria te hebben, met bij elk criterium nog eens 3 subcriteria.

Bij het opstellen van BPKV criteria dient rekening te worden gehouden met wat er in de eisen wordt voorgeschreven. Mogelijk bestaat een directe relatie tussen een beoogd BPKV criterium en bepaalde eisen. Hierbij hoort de afweging of een bepaald thema geschikt is voor een BPKV criterium of beter in de eisen opgenomen kan worden. Een combinatie is ook mogelijk, waarbij eisen een minimum standaard voorschrijven en inschrijvers door middel van een aanvullend BPKV criterium daar bovenop nog meerwaarde kunnen aanbieden.

Een BPKV criterium dient abstract en bondig geformuleerd te zijn, als thema of concept. Zie de voorbeelden gegeven bij stap 1. Een BPKV *doelstelling* (laatste kolom van de *Tabel BPKV Criteria*) geeft de invulling en focus bij het criterium; daar wordt aangegeven wat de opdrachtgever met het criterium wil bereiken. Verderop in deze handleiding wordt nader ingegaan op het opstellen van de BPKV doelstellingen.

1.2.2 BPKV aandachtspunten (standaard) overnemen

De aandachtspunten (middelste kolom) zijn als volgt gestandaardiseerd:

- *De mate waarin de aangeboden maatregelen en resultaten bijdragen aan het bereiken van de doelstelling*

³ Een BPKV criterium kan dus geen selectiecriterium of geschiktheidseis zijn.

⁴ De contractmanager neemt in het contractbeheersplan de voorgenomen contractbeheersstrategie voor BPKV op. Dit eerste concept wordt onderdeel van de audit-trail.

- *De mate waarin het aanbod SMART gemaakt is*
- *De mate waarin de aangeboden maatregelen en resultaten onderbouwd zijn*

Deze standaard aandachtspunten zijn in principe universeel toepasbaar op alle kwaliteitscriteria bij BPKV-aanbestedingen. Daarbij is het laatste aandachtspunt over de onderbouwing optioneel. De beoordelingscommissie kan zelf bepalen of zij inschrijvers daadwerkelijk wil vragen om de effectiviteit van hun maatregelen apart te onderbouwen. Dit kan bijvoorbeeld afhangen van de bekendheid van de beoordelingscommissie met de te verwachten maatregelen. Indien maatregelen worden verwacht waar de beoordelingscommissie zelf niet veel ervaring mee heeft, dan zijn onderbouwingen wenselijk.

Indien de beoordelingscommissie niet kiest voor het opnemen van het derde aandachtspunt, dan kunnen onderbouwingen alsnog beoordeeld worden als invulling van de "R" in SMART.

Een project mag zelf beslissen of het derde aandachtspunt wordt opgenomen, maar op andere wijze afwijken van de standaard aandachtspunten is alleen mogelijk na mandaatadvies van ICG.

1.2.3 BPKV doelstellingen opstellen

Het projectteam (aangevuld met de beoordelaars) stelt onder begeleiding van de inkoper de BPKV doelstellingen⁵ op in de *Tabel BPKV Criteria*. Zij stemmen deze af op de bijbehorende BPKV (sub)criteria en de standaard aandachtspunten. De BPKV doelstellingen zijn bedoeld om per (sub)criterium aan te geven wat de opdrachtgever ermee wil bereiken in het project. Tijdens de beoordelingen toetst de beoordelingscommissie inschrijvingen direct aan deze doelstellingen. De BPKV doelstellingen dienen te voldoen aan de volgende kenmerken:

- Direct gerelateerd aan het bijbehorende (sub)criterium;
- Een concreet, gewenst doel voor het project (wat wil de opdrachtgever bereiken door middel van het (sub)criterium?);
- Het doel houdt een streven in; het kan in meer of mindere mate bereikt worden en is dus anders dan een eis waar wel of niet aan wordt voldaan;
- Zo weinig mogelijk invulling van de oplossingsrichting of werkwijze van de opdrachtnemer;
- Onafhankelijk van wat technisch mogelijk is (sluit geen mogelijke oplossingsrichtingen of technieken uit);
- Specifiek geformuleerd als één bondige volzin. Daarin hoort een hoofdwerkwoord voor te komen dat een concrete activiteit weergeeft waar het aanbod van de inschrijver aan dient bij te dragen;
- *Less is more*: Bij elk BPKV (sub)criterium hoort minimaal 1 doelstelling en niet meer dan 3 doelstellingen. Meerdere korte doelstellingen zijn vaak duidelijker dan één lange.

Voorbeelden BPKV doelstellingen

- Het risico zo klein mogelijk maken.
- Zoveel mogelijk beperken van hinder voor weggebruikers en omgeving.
- Zo vroeg mogelijk opleveren en beschikbaar maken van de weg voor al het verkeer.

⁵ Een *BPKV* doelstelling is wat anders dan een *projectdoelstelling*. Een *BPKV* doelstelling heeft een directe toepassing in het beoordelen van inschrijvingen; een *projectdoelstelling* heeft dat niet. Een *BPKV* doelstelling wordt opgenomen in de *Tabel BPKV criteria* (en wordt zodoende doelbewust met de markt gecommuniceerd); een *projectdoelstelling* maakt onderdeel uit van het projectplan (en kan al of niet worden gedeeld met de markt).

1.2.4 BPKV waarde aan de criteria toekennen (waardebepaling)

Het projectteam (aangevuld met de beoordelaars) bepaalt onder begeleiding van de inkoper hoe de kwaliteitswaarde van de inschrijvingen berekend gaat worden. Zij vullen voor de kwaliteitscriteria de maximale kwaliteitswaarde per (sub)criterium in het *Rekenblad BPKV* (zie intranetpagina "[BPKV](#)") in. Bij prestatiecriteria bepalen zij de waarde per prestatie-eenheid.

Voorbeelden waardebepaling

Kwaliteitscriterium: De maximale kwaliteitswaarde voor criterium X is € 10.000.000,= (in te vullen in het *Rekenblad BPKV*). De door het beoordelingsteam toegekende score bepaalt welk deel van dit bedrag wordt toegekend (6 = 0%, 8 = 50%, 10 = 100%)

Prestatiecriterium: Elke week eerder opleveren is € 100.000,= waard, tot een maximum van 6 weken (in te vullen in het *Rekenblad*). De aangeboden opleverdatum bepaalt welk bedrag wordt toegekend (geen beoordeling nodig)

Het *Rekenblad BPKV* is gebaseerd op de *gunnen op waarde methodiek* om de BPKV-berekening te maken. Het team voert de volgende acties uit:

1. Inschatten maximale kwaliteitswaarde en waarde per prestatie-eenheid
2. Simulatie met fictieve inschrijvingen
3. Overweging eventuele *knock-out(s)*

1.2.4.1 Inschatten maximale kwaliteitswaarde en waarde per prestatie-eenheid

Bij het bepalen van de *maximale kwaliteitswaarde van kwaliteitscriteria* gaat het om het evenwicht tussen uitersten. De kunst is om een evenwichtige, maar voor de gewenste sturing in het project, doeltreffende waarde in euro's te kiezen. Daarbij zijn 3 invalshoeken te beschouwen:

1. Waardebepaling
2. Kostprijs effect
3. Inschrijfgedrag

Onderstaand wordt elke invalshoek apart toegelicht. Deze zijn vergelijkbaar van toepassing bij het inschatten van de *waarde per prestatie-eenheid bij prestatiecriteria*.

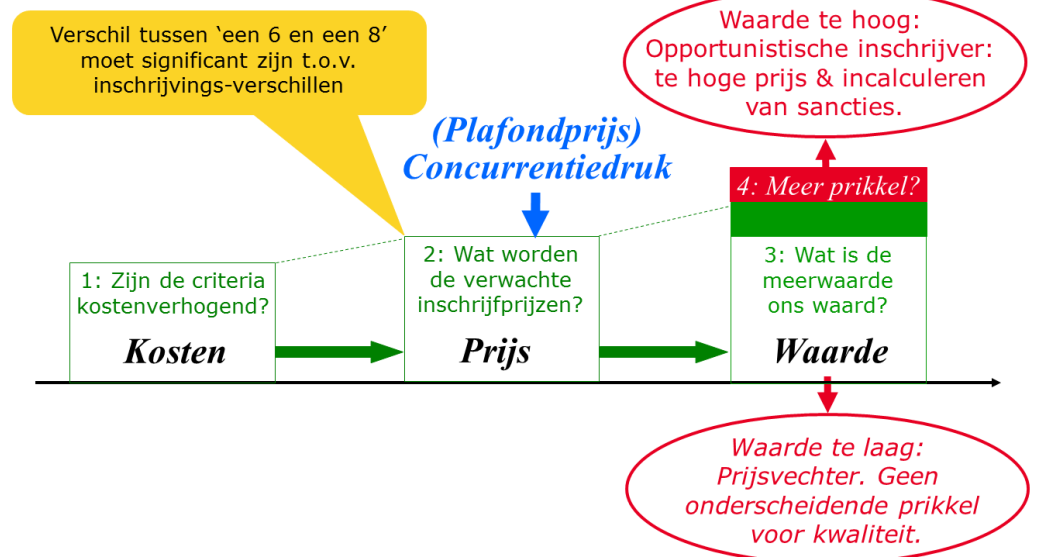
Waardebepaling: Wat is een betere prestatie ons waard? Komt de waardeanalyse uit op een lage kwaliteitswaarde dan heeft een hoge BPKV-waardering geen zin; een prijsopdrijvend effect door BPKV is dan niet te rechtvaardigen.

Kostprijs effect: Waar het BPKV criterium kostenverhogend werkt, dient de extra kwaliteitswaarde hoger te zijn dan het kostenverhogend effect. Anders wordt de gevraagde kwaliteit zeker niet aangeboden.

Inschrijfgedrag: Een (te) lage beschikbare kwaliteitswaarde lokt prijsvechten uit, een te hoge kwaliteitswaarde leidt tot prijsopdrijving door opportunistisch inschrijven. Een goede balans is dus essentieel.

Deze invalshoeken en bijbehorende afwegingen zijn schematisch in onderstaand plaatje weergegeven. Horizontaal is de trits "kosten – prijs – waarde" uitgezet. Verticaal betreft de mate van sturing.

Afwegingen bij vaststelling maximale kwaliteitswaarde

Voor de afweging van de maximale kwaliteitswaarde geldt de richtlijn dat voor de fictieve vermindering van de inschrijvingssom voor alle BPKV criteria bij elkaar een bedrag in euro's wordt bepaald dat ligt tussen 20 en 80% van de bedrijfseconomische raming. Het percentage is dienend aan de sturing in het project en hangt af van de volgende factoren:

- *het aantal BPKV criteria*: indien er drie criteria zijn zal het percentage meestal in het bovenste deel van de schaal zitten, maar indien er slechts één criterium is zal het percentage meestal niet in het bovenste deel van de schaal zitten;
- *de marktomstandigheden*: in een markt waarin regelmatig ver onder de raming wordt ingeschreven, is het noodzakelijk om hoger in de schaal te zitten.

Een plafondprijs kan als beheersmaatregel worden toegepast bij een hoge maximale kwaliteitswaarde. Dit introduceert echter enkele extra risico's en is bij RWS-projecten slechts in uitzonderlijke gevallen toegestaan. Een plafondprijs kan alleen worden opgenomen na mandaatadvies van ICG.

Zie voor meer informatie de memo "Beleid plafondprijzen", te vinden onder het "aanbestedingsbeleid" op de intranetpagina "[Aanbestedingsbeleid en regelgeving](#)".

1.2.4.2 Simulatie met fictieve inschrijvingen

Het projectteam (aangevuld met de beoordelaars) voert onder begeleiding van de inkoop een simulatie (*trial run*) uit om te controleren of de geschatte kwaliteitswaarden (en de waarden van de prestatie-eenheden bij prestatiecriteria) het gewenste effect bewerkstelligen. Zij simuleert de BPKV-ranking met zelf bedachte fictieve inschrijvingen met zowel prijsvechters als kwalitatief goede inschrijvers. Als hulpmiddel hiervoor is het *BPKV digitaal model* (in Excel) beschikbaar op de intranetpagina "[BPKV](#)".

Bij de simulatie doorloopt het projectteam de volgende stappen op basis van de voorlopig bepaalde kwaliteitswaarden:

1. Verzin zes inschrijvingen waarbij de inschrijvers verschillende strategieën hanteren:
 - a. 2 inschrijvingen met lage prijzen en lage fictieve kwaliteitswaarde;
 - b. 2 inschrijvingen met niet al te hoge prijzen en redelijke fictieve kwaliteitswaarde;
 - c. 2 inschrijvingen met hoge prijzen en hoge fictieve kwaliteitswaarde;
2. Controleer of de verzonnen inschrijvingen realistisch zijn voor het project, bijvoorbeeld op basis van eventuele ervaringen met voorgaande projecten;
 - a. In bepaalde marktsituaties is het verstandig er rekening mee te houden dat soms ver onder de raming wordt ingeschreven;
 - b. De verzonnen fictieve kwaliteitswaarden moeten wel realistisch zijn gegeven de kwaliteitscriteria van het project;
3. Voer de prijzen en kwaliteitswaarden van de fictieve inschrijvingen in het digitaal model in en controleer of de voorlopig bepaalde maximale kwaliteitswaarden een gewenste BPKV-ranking opleveren, bijvoorbeeld:
 - a. Een kwalitatief goede inschrijver met een prijs in de buurt van de raming, moet nog kunnen winnen van een prijsduiker die niet of nauwelijks meerwaarde biedt maar 40% onder de raming inschrijft;
 - b. De inschrijving die het projectteam beschouwt als de meest aantrekkelijke inschrijving zou de simulatie moeten winnen;
4. Bepaal of de simulatie een gewenst resultaat oplevert en stel de maximale kwaliteitswaarden zo nodig bij;
5. Herhaal stappen 3 en 4 (en mogelijk stappen 1 en 2) van de simulatie totdat het de gewenste BPKV-ranking oplevert gegeven de verzonnen (maar realistische) inschrijvingen.

Indien uit de simulatie blijkt dat de maximale kwaliteitswaarden per criterium het gewenste effect hebben, is de inzet van een middel als een plafondprijs - met de daarbij behorende risico's - niet nodig.

1.2.4.3 Overweging eventuele *knock-out(s)*

In uitzonderlijke gevallen kan een *knock-out* overwogen worden. Dit zijn kwaliteitscriteria waarbij wordt aangegeven dat een score onder een bepaald cijfer leidt tot afwijzing van de inschrijving. Een knock-out kan alleen worden opgenomen na mandaatadvies van ICG.

1.2.5 BPKV communiceren en toelichten

Het projectteam stemt intern de invulling van de *Tabel BPKV Criteria* en het *Rekenblad BPKV* af met de beoordelaars en informeert de opdrachtgever. Alleen indien projectteam en beoordelaars achter de uitwerking staan en de opdrachtgever ook geen bezwaar heeft kunnen de criteria definitief gemaakt worden. Nadat deze zaken eenmaal zijn opgenomen en gepubliceerd in de aanbestedingsleidraad, mogen ze niet meer worden gewijzigd.

Het projectteam licht extern de *Tabel BPKV Criteria* en het *Rekenblad BPKV* toe voor zover dit nodig is om gegadigden voldoende in staat te stellen om een onderscheidende inschrijving te kunnen maken. Alle gegadigden dienen dezelfde toelichting te ontvangen. Hiervoor bestaan de volgende mogelijkheden:

- *Aanbestedingsleidraad*: de inrichting van BPKV dient in de aanbestedingsleidraad nader toegelicht te worden voor zover dat nodig is voor een goed begrip van de gegadigden, vooral voor wat betreft de criteria en bijbehorende doelstellingen (*verplicht*);

- *Aankondiging*: bij publicatie van de aanbestedingsleidraad dienen de BPKV criteria en de maximale kwaliteitswaarde per criterium apart opgenomen te zijn in de aankondiging bij publicatie (*verplicht*);
- *Inlichtingen*: wanneer voor een marktpartij iets niet duidelijk is, kan de inrichting van BPKV nader toegelicht worden (*optioneel*). Hierbij kan bijvoorbeeld een toelichting gegeven worden over de achterliggende doelstellingen van de BPKV criteria. Punt van aandacht bij individuele inlichtingen is dat alle gegadigden exact dezelfde informatie moeten krijgen.

2 BPKV aanbestedingsfase

De werkwijze voor de inrichting van de aanbesteding is vastgelegd in het "Rijkswaterstaat Aanbestedingsprotocol", te vinden op de intranetpagina "[Aanbestedingsbeleid en regelgeving](#)". Voorts is op de beoordelingsprocedure het Aanbestedings- en beoordelingsprotocol van het Aanbestedingsteam GWW van toepassing. Dit is beschikbaar via de aanbestedingscommissie voor het project. Dit hoofdstuk geeft verdere invulling aan de procedure, vanaf de inschrijvingsfase, voor wat betreft de toepassing van BPKV.

2.1 Stap 1: Beoordelingscommissie voorbereiden

2.1.1 *Bepalen inzet en samenstelling van de beoordelingscommissie*

De leden van de beoordelingscommissie (BC) hebben gedurende het project de volgende acties uit te voeren:

- Reeds uitgevoerd in de inrichtingsfase: Medebepalen van de BPKV criteria en overige inhoudelijke zaken in de uitvraag (*bij voorkeur*);
- Individueel en in consensus beoordelen van de inschrijvingen, motiveren van de beoordelingen;
- Beoordelingen intern en extern toelichten waar nodig;

Ten behoeve van bovenstaande acties gelden de volgende richtlijnen voor de samenstelling van de BC:

- Bestaande uit minimaal 3 en maximaal 5 beoordelende leden, plus minimaal 1 reservebeoordelaar;
- Deskundigheid van de beoordelaars is inhoudelijk afgestemd op de BPKV criteria; waar mogelijk worden specifieke criteria ter beoordeling toegewezen aan specifieke beoordelaars met bijbehorende expertise;
- De procesbegeleider (inkoper) van de beoordelingen beoordeelt zelf niet mee;
- De inkoper of één van de (beoordelende) leden van de beoordelingscommissie neemt de rol van voorzitter op zich, ter uitvoering van de formele voorzitterstaken.

Beoordelen kan zeer tijdrovend zijn. Inkoper en beoordelaars maken een realistische inschatting van de benodigde tijd voor de beoordelingen en stemmen de benodigde tijdsinvestering af met relevante betrokkenen (bijvoorbeeld met de projectmanager en leidinggevenden).

2.1.2 *Beheersen van de beoordelingssystematiek*

De leden van de beoordelingscommissie dienen voldoende bekend en vaardig te zijn met de beoordelingssystematiek. Zo nodig oefenen zij in afstemming met de inkoper vooraf met de beschikbare trainingsmaterialen om zich de benodigde vaardigheden eigen te maken. Deze interne trainingsmaterialen zijn te vinden op de netwerkklocatie [P:\rws\BPKV](#).

De *Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen* (zie intranetpagina "[BPKV](#)") beschrijft de beoordelingssystematiek in meer detail dan de Handleiding BPKV. Het advies voor inkopers en beoordelaars is om die handleiding zorgvuldig door te nemen als onderdeel van de voorbereiding.

2.2 Stap 2: Individueel beoordelen

Nadat de leden van de beoordelingscommissie de kwalitatieve documenten⁶ van de inschrijvingen hebben ontvangen van de inkoper, beoordelen zij deze eerst individueel. Gedurende de dagen dat de beoordelaars de inschrijvingen individueel beoordelen, vermijden zij zoveel als mogelijk onderling contact over de inschrijvingen. Elke beoordelaar voert per BPKV criterium per inschrijving de volgende acties uit en herhaalt deze voor elke inschrijving⁷:

1. Inschrijving analyseren per BPKV criterium
2. Inschrijving waarderen per BPKV criterium
3. Inschrijving scoren per BPKV criterium

2.2.1 Inschrijving analyseren per BPKV criterium

De analyse van de inschrijving houdt in dat een *waardevrije interpretatie* van de inschrijvingstekst gemaakt wordt die vervolgens als basis dient voor de waardering (oordeelsvorming) ervan. Het scheiden van analyse en waardering vermindert interpretatieverschillen en vooringenomen oordelen. De analyse van de inschrijvingstekst wordt door minimaal twee personen uitgevoerd. Indien de beoordelaars dit zelf doen krijgen zij een goed beeld van hetgeen aangeboden wordt, dus analyse door de beoordelaars zelf heeft de voorkeur. Indien zij daarvoor echter te weinig tijd hebben, kan dit ook gedaan worden door andere bij het project betrokken personen, zoals de inkoper en/of een procesbegeleider. Voor het uitvoeren van de analyse volgen zij **"Stap 1: analyse"** van de *Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen*. Het resultaat is een inschrijvingstekst met verschillende (kleur)markeringen die aangeven welke argumenten in de tekst relevant zijn voor de beoordeling.

2.2.2 Inschrijving waarderen per BPKV criterium

De beoordelaar evalueert de reeds geanalyseerde inschrijvingstekst behorende bij het BPKV criterium. Dit betekent dat de beoordelaar een oordeel vormt van die delen van de tekst die in de analyse zijn gemarkeerd als relevant voor de beoordeling. De beoordelaar volgt hiervoor **"Stap 2: Waardering"** van de *Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen* en gebruikt het *Beoordelingsformulier (Excel)* om zijn bevindingen te noteren. Het resultaat is een overzicht in Excel van alle bevindingen aangaande een bepaald criterium, met elke bevinding gekenmerkt door een kleurmarkering (groen = positief, geel = neutraal, rood = risico), waarbij elke bevinding wordt gemotiveerd in steekwoorden. Deze bevindingen betreffen alle relevante aandachtspunten uit de *Tabel BPKV Criteria*.

2.2.3 Inschrijving scoren per BPKV criterium

Het invullen van het overzicht van de bevindingen en de concept motivering in bovengenoemde bijlage zou de beoordelaar een beeld moeten geven van de *overall* beoordeling van het betreffende criterium. De beoordelaar volgt hiervoor **"Stap 3: Een score toekennen"** van de *Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen* en gebruikt het *Beoordelingsformulier (Excel)* om zijn score in te vullen in de desbetreffende kolom.

⁶ De kwalitatieve documenten maken samen "deel 2" van de inschrijving uit. "Deel 1" betreft het inschrijvingsbiljet en blijft in beheer van het Aanbestedingsteam GWW (AT) totdat de scores voor de kwalitatieve documenten aan het AT bekend zijn gemaakt. Alleen de kwalitatieve documenten van deel 2 worden beoordeeld in het kader van BPKV. Zie voor verdere informatie over de werkwijze van het AT op [intranet](#).

⁷ Het is aan de beoordelingscommissie of de individuele leden in welke volgorde de kwalitatieve documenten behorende bij elk BPKV criterium worden beoordeeld; gesorteerd per BPKV criterium of per inschrijving.

2.3 Stap 3: In consensus beoordelen en motiveren

De resultaten van de individuele beoordeling gelden als voorbereiding op stap 3 van de aanbestedingsfase; de consensusbeoordeling. De beoordelingscommissie bespreekt onder begeleiding van de inkoper elke inschrijving per (sub)criterium zoals omschreven in de *Handleiding beargumenteerd beoordelen en terugkoppelen* onder **Stap 3** van het beoordelingsproces.

2.4 Stap 4: Gunnen

2.4.1 Resultaten van de beoordeling vaststellen

De inkoper overhandigt een volledig ingevulde BPKV-scoretabel aan het AT-lid betrokken bij de aanbesteding, welke vervolgens de prijsdocumenten behorende bij de inschrijvingen aan de inkoper verstrekt. De inkoper stelt aan de hand hiervan de resultaten van de beoordelingen vast en stelt het concept gunningsadvies voor de opdrachtgever op door het format gunningsadvies (deel 1) van het AT in te vullen.

2.4.2 Gunningbeslissingsbrieven opstellen

De inkoper stelt de gunningsbeslissingsbrieven (voornemen tot gunnen) voor de inschrijvers in concept op en voegt voor elke inschrijver de bijlage bij; het tezamen met de beoordelaars opgestelde formulier *Motivering Beoordeling voor Inschrijver*.

2.4.3 Beoordeling evalueren

De voorzitter van de beoordelingscommissie (BC) bereidt een evaluatiebijeenkomst voor met de gehele BC en inkoper. Hierin bespreken zij het verloop van de beoordelingsprocedure en stellen zij vast of het beoogde BPKV-aanbestedingsresultaat is bereikt met de beoordelingsresultaten. De inkoper legt de geleerde lessen over de beoordelingsprocedure vast en deelt deze waar relevant met collega-inkopers en (mogelijk) de opstellers van deze BPKV Handleiding.

2.4.4 Gunningadvies en gunningsbeslissingsbrieven formaliseren

De inkoper stelt in overleg met de contractmanager het definitieve gunningsadvies op. Hierin neemt hij/zij een samenvatting op van de evaluatie van de beoordeling en geeft aan wat het effect van BPKV is geweest.

De contractmanager controleert dat in het gunningsadvies de volgende zaken aangaande de winnende inschrijving worden vastgelegd, ten behoeve van de overdracht van de aanbestedingsfase naar de uitvoeringsfase:

1. Uit het beoordelingsdossier de scores en onderbouwing per (sub-)criterium;
2. Een SMART verwoording van de feitelijke meerwaarde per (sub-)criterium;
3. Een in € vastgestelde kwaliteitswaarde per (sub-)criterium.

De contractmanager slaat deze vastlegging op in het inkoopdossier, ook ten behoeve van de audit-trail.

De inkoper maakt de gunningsbeslissingsbrieven inclusief bijlagen voor de inschrijvers definitief.

2.4.5 Gunningadvies vaststellen en communiceren

De inkoper legt het gunningsadvies en de gunningsbeslissingsbrieven inclusief bijlagen ter toetsing voor aan het AT-lid. Deze legt ze ter ondertekening voor aan de opdrachtgever. Na ondertekening maakt het AT-lid het voornemen tot gunnen bekend en verzendt de gunningsbeslissingsbrieven naar de inschrijvers. Hij of zij geeft daarbij de mogelijkheid aan voor de inschrijvers om een afspraak te maken ten behoeve van een mondelinge toelichting op de beoordeling. Hierbij moet worden vermeld dat – indien de inschrijver een mondelinge toelichting wenst en deze wens

onmiddellijk kenbaar maakt – de toelichting nog binnen de alcateltermijn gegeven kan worden.

2.4.6 Gunningsbeslissing toelichten

Inschrijvers die een afspraak hiervoor hebben gemaakt ontvangen een mondelinge toelichting, ter bespreking van het eigen BPKV-beoordelingsresultaat. De betrokkenen volgen hierbij de *Checklist toelichtende gesprekken* (zie intranetpagina "[BPKV](#)").

2.4.7 Voorbereiden overdracht van aanbesteding naar uitvoering

De contractmanager breidt de eerder genoemde samenvatting in het gunningsadvies uit met een beschrijving van de werkpakketten/afleverdossiers met daarin opgenomen de specifieke meerwaarde van de winnende inschrijving .

De contractmanager belegt een risicosessie waarin relevante betrokkenen een analyse maken van de risico's die mogelijk aan de winnende inschrijving verbonden zijn. De benoemde risico's neemt hij/zij op in de contractbeheersstrategie en het risicodossier. De input voor de risicosessie komt voort uit bovengenoemde samenvatting van de contractmanager en het (concept) PMP van de winnende inschrijver.

De inkoper verwerkt de aangeboden meerwaarde van de winnende inschrijving in de overeenkomst en annexen, op basis van de output van bovengenoemde overdracht acties van de contractmanager. Waar nodig past de inkoper de overeenkomst en annexen ook aan naar aanleiding van de inlichtingen.

2.4.8 Overeenkomst ondertekenen

De inkoper faciliteert het administratieve proces m.b.t. ondertekening van de contractstukken.

3 BPKV uitvoeringsfase

Tijdens de uitvoeringsfase is het een contractuele verplichting dat de opdrachtnemer de door hem aangeboden BPKV meerwaarde realiseert. Beheersing hiervan geschiedt door middel van systeemgerichte contractbeheersing (SCB). Het *Kader Contractbeheersing* (zie [SCB op Intranet](#)) is hierin leidend. Dit hoofdstuk gaat exclusief in op de BPKV aspecten van contractbeheersing.

3.1 Reguliere borging van BPKV tijdens de uitvoeringsfase

3.1.1 BPKV borgen tijdens de aanvangsperiode van de uitvoeringsfase

De projectmanager van Rijkswaterstaat belegt een *Project Start-up* (PSU) met de betrokken teams van RWS en opdrachtnemer. Zij stellen tijdens deze PSU gezamenlijk een agenda op van BPKV onderwerpen om tijdens de aanvangsperiode van de uitvoeringsfase te bespreken. Hierbij valt te denken aan de volgende agendapunten:

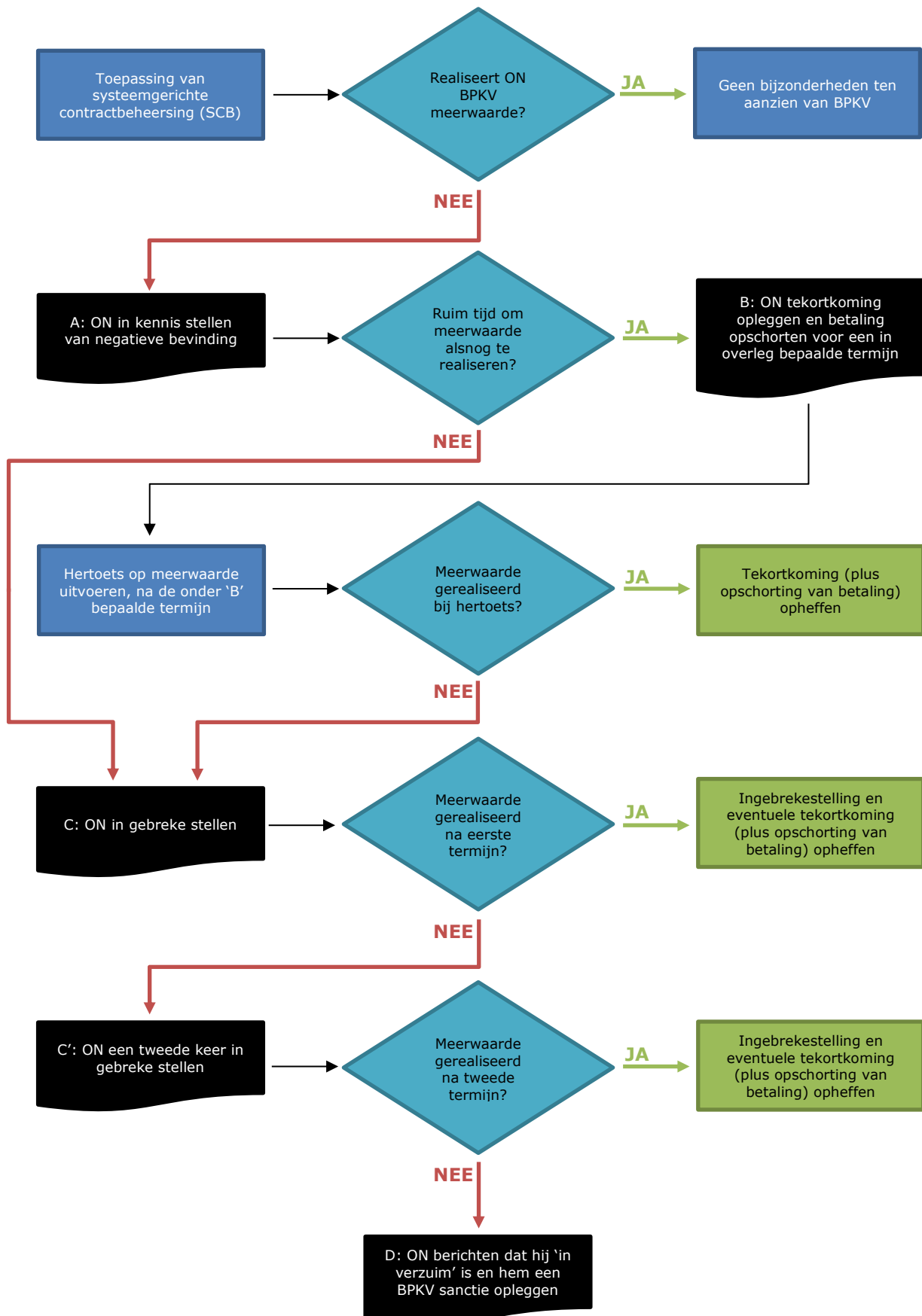
- Toelichting opdrachtgever op de BPKV criteria ('herhaling inlichtingen');
- Toelichting opdrachtgever op de beoordeling (scores en argumenten) van de gecontracteerde inschrijving;⁸
- Toelichting opdrachtgever op de feitelijk te leveren meerwaarde;
- Toelichting / visie opdrachtnemer op de aangeboden BPKV meerwaarde;
- Toelichting opdrachtnemer op de beheersing van de BPKV meerwaarde;
- Aangeven risico's van deze beheersing;
- Toelichting op de procedure BPKV sanctie.

Na de PSU bespreekt de contractmanager met de opdrachtnemer hoe hij de aangeboden BPKV meerwaarde gaat borgen tijdens de uitvoering. De afspraken die zij hierover maken legt de opdrachtnemer SMART vast in zijn projectmanagementsysteem, zoals uitgewerkt in zijn Project Management Plan (PMP). In het geval dat de winnende inschrijving op één of meer BPKV (sub-)criteria is beoordeeld met een score lager dan een 6, maakt de contractmanager afspraken met de opdrachtnemer over de wijze waarop hij de mogelijke risico's van zijn aanbidding (die tijdens de beoordeling zijn geconstateerd) zo goed mogelijk gaat beheersen. Ook deze afspraken legt de opdrachtnemer SMART vast in het PMP. Het PMP wordt door de opdrachtnemer ter acceptatie voorgelegd. De contractmanager van RWS past het contractbeheersplan aan waar nodig, naar aanleiding van de besproken BPKV onderwerpen.

3.1.2 BPKV borging in de contractbeheersstrategie

De contractmanager past SCB toe op de BPKV meerwaarde zoals opgenomen in de contractbeheersstrategie bij de overdracht van aanbesteding naar uitvoering (en mogelijk aangepast naar aanleiding van de onderwerpen besproken tijdens de aanvangsperiode van de uitvoeringsfase, zie de voorgaande sub paragraaf). In het kort houdt dit in dat de contractmanager (a) in gesprek gaat met de opdrachtnemer over de gecontracteerde meerwaarde (*interactie* in SCB) en (b) meerwaarde risicogestuurd *toetst* op gezette momenten tijdens de uitvoering en (c) overgaat tot *interventie* waar nodig. Dit laatste aspect is onderwerp van de volgende paragraaf.

⁸ Bij dit agendapunt gaat het om het afstemmen van de verwachtingen voor de uitvoeringsfase, naar aanleiding van de gegeven scores in de beoordeling.

Stroomdiagram: BPKV borgen bij feitelijk niet gerealiseerde BPKV meerwaarde

3.2 BPKV borgen bij feitelijk niet gerealiseerde BPKV meerwaarde

De BPKV meerwaarde van de winnende inschrijving wordt bij gunning een contractuele verplichting (ook volgens de UAV-GC). Als zodanig behoort de aangeboden meerwaarde tot de scope van SCB. De acties die beschreven zijn in deze paragraaf zijn beperkt tot het scenario dat de opdrachtnemer niet de aangeboden BPKV meerwaarde blijkt te realiseren. Afhankelijk van de situatie betreffen deze één, enkele of alle van onderstaande acties:

- A. *Opdrachtnemer in kennis stellen van de negatieve bevinding*
- B. *Opdrachtnemer een tekortkoming opleggen*
- C. *Opdrachtnemer in gebreke stellen*
- D. *Opdrachtnemer een BPKV sanctie opleggen*

LET OP: Acties A, B, C, en D worden *niet noodzakelijk* allemaal of in chronologische volgorde uitgevoerd. Na actie A wordt afhankelijk van de situatie actie B of C in gang gezet. Actie D dient wel altijd voorafgegaan worden door actie C. Voor een overzicht van de vier acties, zie het stroomdiagram op de vorige pagina. De volgende vier sub paragrafen werken de acties één voor één uit.

3.2.1 *Opdrachtnemer in kennis stellen van de negatieve bevinding*

Indien de contractmanager (CM) van RWS tijdens de uitvoering van de werkzaamheden constateert dat de opdrachtnemer de aangeboden BPKV meerwaarde niet realiseert:

- A) CM stelt opdrachtnemer in kennis van de negatieve bevinding en zet vervolgens—afhankelijk van de situatie—de passende acties zoals beschreven in onderstaande sub paragrafen in gang.

3.2.2 *Opdrachtnemer een tekortkoming opleggen*

Indien er nog ruim tijd is voor opdrachtnemer om de aangeboden BPKV meerwaarde alsnog te realiseren:

- B) CM legt in principe een tekortkoming op, hetgeen leidt tot de volgende acties:⁹
 1. CM spreekt in overleg met opdrachtnemer een termijn af waarbinnen opdrachtnemer de gelegenheid heeft om de aangeboden BPKV meerwaarde alsnog te realiseren en
 2. CM schort de betaling op bij wijze van financiële prikkel (tegelijk met actie B1);
 3. Opdrachtnemer heeft gelegenheid om de BPKV meerwaarde alsnog te realiseren gedurende de onder actie B1 afgesproken termijn;
 4. CM stelt na afloop van de onder actie B1 afgesproken termijn door middel van een hertoets vast of de opdrachtnemer de BPKV meerwaarde alsnog gerealiseerd heeft;
 5. Indien opdrachtnemer de BPKV meerwaarde alsnog gerealiseerd heeft, heft CM de tekortkoming en de opschorting van betaling op;
 6. Indien de BPKV meerwaarde nog niet gerealiseerd is, stelt CM de opdrachtnemer in gebreke zoals bepaald in de volgende sub paragraaf.

Voorbeelden tekortkoming opleggen

Prestatiecriterium: Aantal extra geplante bomen

Geconstateerd is dat het aangeboden aantal extra te planten bomen niet wordt gerealiseerd. Er is ruim tijd voor de opdrachtnemer om deze alsnog te planten. In dit geval stelt de contractmanager de opdrachtnemer in kennis van de negatieve

⁹ Het niet (tijdig) opleggen van een tekortkoming heeft als risico dat er later onvoldoende juridische basis kan zijn om een BPKV sanctie op te leggen.

bevinding en legt een tekortkoming op. Dit doet hij op het moment dat duidelijk wordt dat het aangeboden aantal extra bomen niet volgens planning zijn geplant. Tevens schort hij de betaling op. Hierbij omschrijft hij wat de reikwijdte van de tekortkoming is en welk deel van de betaling (betaalpost) wordt opgeschort. Dit opschorten van betaling is een prikkel om het aangeboden aantal bomen alsnog te krijgen. De contractmanager heft de tekortkoming op wanneer het aangeboden aantal bomen wel is geplant. Zo niet, dan gaat de contractmanager over tot in gebreke stellen van de opdrachtnemer.

Kwaliteitscriterium: Vormgeving

Het ontwerp van de opdrachtnemer blijkt niet te voldoen aan de aangeboden vormgeving. De opdrachtnemer heeft nog wel ruim de tijd om dit alsnog te realiseren. De contractmanager stelt de opdrachtnemer in kennis van de negatieve bevinding, legt een tekortkoming op en schort de betaling op voor de betaalpost voor de ontwerpwerkzaamheden. De contractmanager spreekt in overleg met de opdrachtnemer een termijn af waarbinnen de tekortkoming hersteld moet zijn. Indien de opdrachtnemer binnen de afgesproken termijn het ontwerp dusdanig heeft aangepast dat hij de aangeboden meerwaarde wel realiseert, heft de contractmanager de tekortkoming op en hervat de betaling. Een variant op dit scenario is als bijvoorbeeld onderdeel van de aangeboden meerwaarde was dat de architect ook bij de uitvoering wordt ingeschakeld (voor toezicht of als adviseur bij technische vragen), maar tijdens de uitvoering blijkt dat dit niet gebeurt. Ook in dit geval legt de contractmanager een tekortkoming op en heft deze weer op wanneer de architect wel volgens de inschrijving wordt betrokken. Zo niet, dan gaat de contractmanager over tot in gebreke stellen van de opdrachtnemer.

3.2.3 Opdrachtnemer in gebreke stellen

Indien het opleggen van de tekortkoming niet heeft geleid tot alsnog leveren van de BPKV meerwaarde, of indien (ongeacht of CM de opdrachtnemer eerder al een tekortkoming heeft opgelegd) een situatie dreigt te ontstaan waarbij de aangeboden BPKV meerwaarde niet meer gerealiseerd kan worden:

C) CM stelt opdrachtnemer schriftelijk in gebreke:

1. CM sommeert opdrachtnemer per aangetekende brief om binnen een nader gespecificeerde redelijke termijn alsnog de BPKV meerwaarde te realiseren (wat een redelijke termijn is, is afhankelijk van de omstandigheden) en
2. CM wijst opdrachtnemer in de brief op de mogelijkheid van het opleggen van een BPKV sanctie in het geval dat opdrachtnemer ondanks de ingebrekestelling verzuimt om de BPKV meerwaarde alsnog te realiseren (tegelijk met actie C1);
3. Indien opdrachtnemer na afloop van de onder actie C1 gestelde termijn de BPKV meerwaarde alsnog gerealiseerd heeft, heft CM een eventueel opgelegde tekortkoming en bijbehorende opschorting van betaling op;
4. Indien de verloren geraakte BPKV meerwaarde na afloop van de onder actie C1 gestelde termijn nog niet hersteld is, maar er nog wel voldoende tijd is voor een tweede ingebrekestelling, stelt CM de opdrachtnemer opnieuw in gebreke zoals in acties C1 en C2, waarbij een (relatief) korte termijn gegund wordt voor het alsnog realiseren van de BPKV meerwaarde, en
5. CM deelt opdrachtnemer mede dat hij 'in verzuim' zal zijn indien de tweede termijn is verstreken zonder dat opdrachtnemer de BPKV meerwaarde alsnog gerealiseerd heeft (tegelijk met actie C4);
6. Indien de verloren geraakte BPKV meerwaarde na afloop van de onder actie C4 gestelde termijn nog niet hersteld is, dan gaat CM over tot het

opleggen van een BPKV sanctie, zoals bepaald in de volgende sub paragraaf.

3.2.4 Opdrachtnemer een BPKV sanctie opleggen

Uitsluitend wanneer (I) vast staat dat de verloren geraakte BPKV meerwaarde niet meer gerealiseerd kan worden en (II) de acties onder C in de vorige sub paragraaf zijn doorlopen:

- D) CM stelt vast dat opdrachtnemer niet aan de eerdere sommatie(s) bij de ingebrekestelling(en) heeft voldaan en dat herstel van de verloren geraakte BPKV waarde niet meer mogelijk is en:
1. CM raadpleegt de afdeling Inkoopcentrum GWW (ICG) die het opstellen en afhandelen van de BPKV sanctie begeleidt;
 2. CM stelt de hoogte van de BPKV sanctie vast conform paragraaf 3.3 van deze Handleiding en
 3. Bij de vaststelling van de hoogte van de BPKV sanctie doet CM ook een voorstel aan opdrachtnemer voor de financiële afwikkeling hiervan. Dit gaat in feite om het opleggen van een vordering met een voorstel tot verrekening binnen het betalingsregime van het contract;
 4. CM heft een eventueel opgelegde en nog openstaande tekortkoming en bijbehorende opschorting van betaling op.

Voorbeelden in gebreke stellen en BPKV sanctie opleggen

Prestatiecriterium: Aantal weekendafsluitingen

Contractueel zijn maximaal 5 weekendafsluitingen toegestaan. De opdrachtnemer heeft 3 weekenden aangeboden maar past de planning aan met een vierde weekendafsluiting. Op het moment dat deze negatieve bevinding wordt geconstateerd is er nog ruim tijd om de vierde afsluiting te voorkomen, dus stelt de contractmanager de opdrachtnemer in kennis van de negatieve bevinding, legt een tekortkoming op en schort de betaling op. De beloofde meerwaarde (minder weekendafsluitingen) is immers alsnog te realiseren als de opdrachtnemer de planning herstelt naar 3 afsluitingen. Hiervoor spreken de contractmanager en de opdrachtnemer in overleg een termijn af. Na verstrijken van deze termijn blijkt echter dat de opdrachtnemer geen aangepaste planning heeft ingediend. De contractmanager stelt de opdrachtnemer in gebreke. Hierbij wijst hij de opdrachtnemer op de mogelijkheid van het opleggen van een BPKV sanctie indien hij de aangeboden meerwaarde niet alsnog realiseert. Na het verstrijken van deze termijn heeft de opdrachtnemer nog steeds de vierde afsluiting niet geannuleerd. De contractmanager stelt de opdrachtnemer een tweede keer in gebreke en deelt de opdrachtnemer mede dat hij 'in verzuim' zal zijn bij het niet tijdig voorkomen van de vierde weekendafsluiting. Dit heeft alleen zin indien de vierde weekendafsluiting nog niet daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Na verstrijken van deze tweede termijn (wanneer de vierde weekendafsluiting een feit is) legt de contractmanager in overleg met ICG een BPKV sanctie op. Ook heft hij in dat geval de tekortkoming op, aangezien met het opleggen van de sanctie een contractuele maatregel is genomen. Zo kunnen de normale betalingen weer doorgang vinden.

Kwaliteitscriterium: Minder omgevingshinder

De opdrachtnemer heeft aangeboden bepaalde maatregelen te nemen bij het ontgraven van het bouwdok waardoor de hinder naar de omgeving wordt beperkt. Toen de contractmanager constateerde dat de hinder beperkende maatregelen niet genomen werden, heeft hij de opdrachtnemer onmiddellijk schriftelijk in gebreke gesteld en gesommeerd de maatregelen alsnog te nemen. Desondanks heeft de

opdrachtnemer de maatregelen echter deels niet genomen. De fase van de werkzaamheden waarvoor dit was aangeboden, is inmiddels voorbij. Alsnog realiseren van de meerwaarde is dus niet meer mogelijk en daarom heeft het opleggen van een tekortkoming geen zin. De contractmanager stelt de opdrachtnemer in kennis van de negatieve bevinding, stelt vast dat de opdrachtnemer voor het betreffende aspect 'in verzuim' is en wijst de opdrachtnemer erop dat hij een BPKV sanctie zal opleggen. Het daadwerkelijk opleggen van de sanctie (in overleg met ICG) doet hij ofwel direct, ofwel op een later moment wanneer het totaal van werkzaamheden is afgerond waarop de meerwaarde niet is geleverd.

3.3 Hoogte BPKV sanctie bepalen

In het geval dat de acties beschreven in Paragraaf 3.2 van deze Handleiding leiden tot de conclusie dat een BPKV sanctie dient te worden opgelegd, voert het RWS projectteam de volgende acties uit. Deze acties zijn bedoeld als ondersteuning van hetgeen is bepaald in de (Basis)overeenkomst. In de overeenkomst staat wanneer een sanctie dient te worden opgelegd en hoe de hoogte daarvan wordt bepaald. Sub paragraaf 3.3.1 gaat in op het scenario bij een *prestatie criterium*. Sub paragraaf 3.3.2 behandelt het scenario bij een getroffen *kwaliteits criterium*.

3.3.1 BPKV sanctie bij een getroffen prestatie criterium

3.3.1.1 Gerealiseerde BPKV meerwaarde bepalen bij prestatie criterium

Bij een *prestatie criterium* bepaalt de contractmanager de daadwerkelijk (of niet) door de opdrachtnemer gerealiseerde prestatie-eenheden. Dit aantal vermenigvuldigd met de (in de BPKV Inrichtingsfase bepaalde) prestatie-eenheidswaarde houdt de gerealiseerde meerwaarde in (fictieve) Euro's in.

3.3.1.2 Hoogte BPKV sanctie berekenen bij prestatie criterium

De contractmanager berekent het bedrag van de BPKV sanctie, die volgens de overeenkomst moet worden opgelegd en bepaald, door middel van de formule:

- $BPKV\ sanctie = (factor) \times (aangeboden\ meerwaarde - gerealiseerde\ meerwaarde)$

De factor is vastgelegd in de overeenkomst en bedraagt standaard 1,5.

Een negatieve BPKV sanctie (bonus) is niet mogelijk.

Voorbeeld bepalen BPKV sanctie bij een prestatie criterium

Als een kwaliteitswaarde van € 50.000,- per week 'eerder operationeel gereed' wordt gesteld, dan is de sanctie bij overschrijden van de aangeboden datum € 75.000,- per week.

3.3.2 BPKV sanctie bij een getroffen kwaliteits criterium

3.3.2.1 Beoordelingscommissie opnieuw samenstellen

Dezelfde commissie die eerder de ontvangen inschrijvingen had beoordeeld dient de daadwerkelijk (of niet) gerealiseerde meerwaarde op het getroffen BPKV (sub)criterium te beoordelen. Leden van de beoordelingscommissie die hiervoor niet beschikbaar zijn worden vervangen door collega's die in functie/deskundigheid vergelijkbaar zijn.

3.3.2.2 Gerealiseerde BPKV meerwaarde beoordelen bij kwaliteitscriterium

De beoordelingscommissie beoordeelt de meerwaarde die de opdrachtnemer daadwerkelijk (of niet) heeft gerealiseerd op het getroffen BPKV (sub-)criterium op dezelfde wijze als beschreven in Hoofdstuk 2 van deze Handleiding. Het bepalen van de score voor de gerealiseerde BPKV meerwaarde wijkt in vier opzichten af van de beoordelingsprocedure gevolgd tijdens de aanbestedingsfase:

1. Voor de beoordeling hoeveel meerwaarde werkelijk gerealiseerd is, baseren de beoordelaars zich op de waarnemingen die als onderdeel van de contractbeheersing ten grondslag liggen aan de ingebrekestelling(en);
2. De beoordelaars passen alleen het aandachtspunt 'bijdrage aan de doelstelling' toe, aangezien de eerder gehanteerde aandachtspunten 'SMART' en (mogelijk) 'onderbouwd' geen relevante betrekking hebben op de onder punt 1 genoemde waarnemingen.
3. De beoordelaars hanteren de motivering voor de eerder gegeven score voor het getroffen (sub-)criterium als referentie bij het beoordelen van de eigenlijk gerealiseerde meerwaarde. Deze motivering geeft richting aan de mate waarin de opdrachtnemer had moeten bijdragen aan de doelstelling, volgens de beoordeling van zijn inschrijving.
4. De score kan bij een herbeoordeling nooit lager zijn dan "6" (geen meerwaarde). Het ging immers om aangeboden meerwaarde die niet (geheel) waargemaakt wordt. Indien helemaal niets van de aangeboden meerwaarde terecht komt, is de nieuwe score dus per definitie een 6. Wordt een deel van de aangeboden meerwaarde wel gerealiseerd, dan ligt de nieuwe score tussen "6" en de oorspronkelijk bij de aanbesteding toegekende score.

Het resultaat van de beoordeling is een in consensus bepaalde BPKV score en een motivering daarvan. De meerwaarde in Euro's fictieve aftrek is af te lezen in de Tabel Kwaliteitswaarde, bij de gegeven BPKV score.

3.3.2.3 Hoogte BPKV sanctie berekenen bij kwaliteitscriterium

De contractmanager berekent het bedrag van de BPKV sanctie, die volgens de overeenkomst moet worden opgelegd en bepaald, door middel van de formule:

- $BPKV\ sanctie = (factor) \times (aangeboden\ meerwaarde - gerealiseerde\ meerwaarde)$

De factor is vastgelegd in de overeenkomst en bedraagt standaard 1,5.

Een negatieve BPKV sanctie (bonus) is niet mogelijk.

Voorbeeld bepalen BPKV sanctie bij een kwaliteitscriterium

De maximale waarde van een (sub)criterium is ingezet op € 200.000,-. De beoordeling van dat (sub)criterium in de betreffende inschrijving was een 9, waarvoor de opdrachtnemer een fictieve vermindering van zijn inschrijvingsom met € 150.000,- heeft gekregen.

In de uitvoering heeft de opdrachtnemer volgens de beoordeling van de feitelijk gerealiseerde meerwaarde een 7 gescoord, zodat hij eigenlijk slechts een fictieve vermindering van € 50.000,- had moeten krijgen. Het verschil met € 150.000,- (behorende bij de eerdere score van een 9) is € 100.000,- dus de sanctie is $1,5 \times € 100.000,- = € 150.000,-$.

Een andere wijze om dit te berekenen: De (her)beoordeling van de gerealiseerde kwaliteit tijdens de uitvoeringsfase komt uit op een 7, hetgeen betekent dat

opdrachtnemer eigenlijk slechts een fictieve vermindering van zijn inschrijvingssom van € 50.000,- had moeten krijgen. Het verlies aan kwaliteitswaarde is dan € 100.000,-, conform deze berekening: $(9 - 7) * € 200.000,- / 4 = € 100.000,-$. De sanctie bedraagt derhalve $1,5 * € 100.000,- = € 150.000,-$.

3.4 Evaluatie van BPKV bij de project evaluatie

Als onderdeel van de eindevaluatie van het project formuleert de contractmanager antwoord op de vraag in welke mate de opdrachtnemer invulling heeft gegeven aan de aangeboden BPKV meerwaarde.